

# CAVALERII CRUCII



VITEJII MĂRIEI SALE

Redactor: Laura Nicolescu  
Tehnoredactor: Ameluța Vișan  
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

### **Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**BREABĂN, ANDREI**

**Vitejii Măriei Sale : roman** / Andrei Breabăn. - București : Editura Universitară, 2024

ISBN 978-606-28-1768-8

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062817688

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2024

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47

[www.editurauniversitara.ro](http://www.editurauniversitara.ro)

e-mail: [redactia@editurauniversitara.ro](mailto:redactia@editurauniversitara.ro)

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357

[comenzi@editurauniversitara.ro](mailto:comenzi@editurauniversitara.ro)

[www.editurauniversitara.ro](http://www.editurauniversitara.ro)

**ANDREI BREABĂN**

# **CAVALERII CRUCII**



**VITEJII MĂRIEI SALE**



**EDITURA UNIVERSITARĂ**  
**București**



## Atleții creștinății

Cu romanul *Cavalerii Crucii*, ciclul ștefanian al lui Andrei Breabăn, *Vitejii Măriei Sale*, ajunge la „a șaptea carte”, cum spune; e o construcție solidă, singulară în proza noastră de azi, cu o largă respirație, bine articulată, fiecare volum având legăturile sale de continuitate în lanțul narativ, al seriei romanești, dar și inovând de fiecare dată, pentru că, iată, Andrei Breabăn știe bine să facă *portrete în mișcare* ale personajelor istorice și, deopotrivă, ale anonimilor epocii, să conducă firul narativ și, mai ales, să evoce scenele de luptă într-o succesiune cinematografică a imaginilor. *Cavalerii Crucii* începe cu anul 1456, când a murit, asasinat, lancu de Hunedoara, „ultima nădejde a adepților lui Hristos, apărătorul creștinătății, cel care toată viața a ținut vie făclia luptei antiotomane, făcând strădanii zadarnice să adune laolaltă regatele creștine din acea vreme”. Andrei Breabăn folosește cu abilitate, în romanul său, semantica termenului *cruciat*: al luptătorului în cruciadele istorice pentru (re)cucerirea Mormântului Sfânt, dar înțelesul îl transferă în *apărătorii Crucii*, lancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare și Sfânt: aceștia sunt ultimii cruciați ai creștinătății. „lancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare vor fi singurii principii ai Europei creștine care îl vor înfrunța și îl vor învinge de Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Cei trei au fost și vor rămâne în istorie ultimii cruciați ai creștinătății”, scrie net prozatorul. Iar adevărul îl rostește, de ieri, pentru azi, însuși Cadiul lui Mahomed, care spune: „Nu știi ce păcate au de plătit, dar valahii ăștia sunt un neam ciudat. Nu găsești doi să se înțeleagă între ei. Iar când vine vorba de putere se omoară frate pe frate care să ia tronul”.

Un șir lung de reconstituiri, descrieri, portrete constituie farmecul cărții lui Andrei Breabăn; ***Cavalerii Crucii*** este o carte de istorie, dar, în primul rând, un *roman*, unde imaginarul autorului funcționează la o înaltă tensiune, însă, bine temperat, controlat de o documentare amplă și de o bibliografie impresionantă: cum transformă Mahomed Constantinopolul („Luând în stăpânire Constantinopolul, Mahomed al II-lea intră triumfal, urmat de viziri și comandanții de oști în Sfânta Sofia pe care o declară moschee otomană, alte opt biserici creștine fiind transformate în moschei, pe lângă care a ridicat medrese. Sultanul își trimite ceaușii să găsească învățați din Persia, Egipt și Turkestan cărora le-a oferit case și lefuri mari pentru a rămâne la școlile lui. Pe lângă ei, aduce învățăcei formați la medresele din Bursa și Edirne. Dă apoi poruncă să se construiască un impozant *bedestan* unde negustorii își puteau aduce și stoca mărfurile. Aplicând și în Istanbul sistemul *imaret*-elor va ridica un complex de construcții în jurul moscheilor format din medrese, spitale, hanuri pentru călători, bazar, baie publică, moară, boiangerie, zahana, nelipsita cantină a săracilor, toate prevăzute cu instalații de apă, drumuri și poduri, bine puse la punct”) și o baie din acea vreme („Pe o plită mare și mereu încălzită prin grija slugilor care se îngrijeau de odăi, se găsea un ceain de tuci plin cu apă fierbinte, cu ceva apă rece în el. După ce pune zăvorul la ușă, Marușca își dă jos cușma de pe cap și capotul. Amestecă cu o cană mare de lut apa până o face potrivit de caldă, după care intră în ciubăr”), organizarea Palatului Imperial al lui Mahomed, organizarea Transilvaniei sub regii arpadieni ai Ungariei și ai scaunelor secuiești („Organizate după criteriile militare, scaunele secuiești aveau în frunte *hotnogul* de scaun, care era și căpitanul banderiei acestui ținut, acesta fiind ajutat de judele scăunel, judele regal și 12 asesori jurați aleși. Împreună formau *sedria secuiască*. Cele 7 scaune erau conduse de un comite al secuilor numit de rege din rândul marilor nobili

unguri din Transilvania, deseori acesta fiind voievodul. Pentru a se mobiliza mai ușor, la cererea Voievodului sau a regelui Ungariei satele erau împărțite în *decurii*, organizate după reguli ostășești, decuriile formau *centurii* și apoi unități mai mari. Țăranii secui erau pedestrași, cavaleria fiind formată din nobili sau stăpâni de ateliere din orașe care erau conduse de un sfat format din 12 jurați având în frunte judele sau *vilicul*, aleși în fiecare an dintre orașenii de vază”), castelul Huniazilor, cu invocarea unor legende („Turnul Capestrano este învecinat Sălii Dietei din Castelul Corvinilor, iar accesul din sala de festivități se face pe câteva trepte care duc la nivelul superior, unde se află camera din turn. O legendă spune că într-o mică încăpere secretă din peretele care desparte turnul de Sala Dietei din Castelul Corvinilor se ascundea unul dintre informatorii lui Ioan de Hunedoara, care observa pe ascuns ceea ce se petrecea în sală în lipsa stăpânului Castelului Corvinilor”), ceremonia de primire în rândul *vitejilor* Măriei Sale, cu pagini antologice care fac drumul de la *imaginar* la *document*, în chip firesc.

Aceste descrieri *documentate* din epocă, dar și venite din imaginarul prodigios al autorului, alcătuiesc o *frescă* a epocii, a *timpului-epocă*, irigat dinlăuntru de miezul intrigii, cu încercarea de exterminare a neamului Huniazilor, lupta lui Vlad Țepeș cu boierii și pregătirile lui Ștefan cel Mare de a se întoarce pe tronul părintelui său ucis într-un atentat mișelesc, scenele de luptă, adesea, sângeroase: „Unul dintre călăreți se desprinde de grup și, după ce se prefacă că se întoarce la Mănăstire, face un ocol prin pădure și o ia la goană spre târgul Piatra unde se află, cea mai apropiată garnizoană a Voievodului Moldovei. Dar nu se îndepărtează mult de locul întâlnirii cu atacatorii că este oprit de husari care ies din pădure și îl înconjoară. Speriat, scoate sabia din teacă încercând să-și taie drum printre cei care l-au înconjurat, dar nu are nicio șansă. Unul dintre husari parează lovitura de sabie în vreme ce altul îi înfige sulita în spate.

Horcând, Costică se lasă pe spate și cade de pe cal ca un sac de grâu împins de un vânt rece de iarnă. Zăpada proaspătă și moale care abia s-a așezat de câteva zile este zdrobită lăsând să se reverse sângele din rană care face o pată mare în jurul trupului întins între arborii din pădure. Cu ultimele zvâcniri de viață, Costică se proptește cu mâna pe sabia și dă să se ridice dar sângele continuă să-i țâșnească din piept, udându-i hainele leocă. – Termină cu el până nu începe să urle, să-l audă, ai lui! strigă unul dintre husari către ortacul care și-a recuperat sulița, trăgând-o cu putere din spatelul fugarului. Ascultând sfatul, husarul scoate sabia din teacă, o ridică deasupra capului, apoi o coboară vertiginos pe gâtul fugarului, desplicându-i capul dintr-o lovitură. După ce se desprinde de trup, capul se rostogolește în vale, oprindu-se într-o cioată, aflată la vreo trei pași mai departe de trup. În timp ce trupul se zvârcolea în spasme, ochii larg deschiși priveau înspăimântați spre cei care i-au despicat capul, parcă ar fi vrut să-i ia cu ei în nemurirea spre care porneau”.

„La *qualité maîtresse*” a prozei lui Andrei Breabăn este, fără îndoială, *arta portretului*, fie că e vorba de Mahomed cu „aplecarea” sa spre creștinism, de un oștean din oastea lui Ștefan ori de Doamna Oltea: reconstituirea e cu totul remarcabilă, este, mai degrabă, o *rechemare* a imaginii din trecut. Ciclul ștefanian al lui Andrei Breabăn nu doar (re)valorifică, din punctul de vedere al prozatorului unele dintre figurile luminoase ale evului nostru de mijloc, valorizat, până acum, s-ar crede, doar de legendele care încă mai circulă în folclor și de clerul care l-a nemurit cu termenul „Sfânt”, pe data de 2 iulie: Andrei Breabăn îl face pe Ștefan cel Mare un personaj de roman credibil, dar și *contemporanul* nostru și „plătește” o datorie pe care prozatorii români o au încă de la Mihail Sadoveanu.



## Capitolul 1

### S-a stins lumina lumii

*„Sunt gata pentru drumul cel mare și etern. Toată viața mea a fost o pregătire pentru primirea acelui prieten bun, care să mă conducă la tronul Atotputernicului meu Domn.”<sup>1</sup>*  
(Bonfinius, *Historia Pannonica Sive Hungaricum Rerum*)

*„Ioan de Hunedoara, a cărui reputație o întunecă pe a celorlalți, nu a sporit gloria ungarilor cât a românilor din mijlocul cărora se născuse”.<sup>2</sup>*

Era în 11 august Anul Domnului 1456. Ziua în care a apus soarele creștinătății, ziua în care s-a stins lumina lumii, a murit singura speranță a Europei de a ține piept valului de neoprit al păgânilor, pregătit s-o acopere cu apele lui tulburi și să aducă în locul papei și al principilor creștini stăpânirea otomană. Domnul a avut grijă să oprească la timp împlinirea viselor sultanului Mahomed al II-lea care după ce în urmă cu trei ani a cucerit Constantinopole, în iunie 1456 a pornit la fel de pregătit spre Belgrad, Poartă a creștinătății care îi sta în cale, care urma să-i deschidă drumul spre Buda și Viena, iar, mai târziu, spre Roma Imperială. Numai că Iancu de Hunedoara i-a stricat planurile.

---

<sup>1</sup> Antonius Bonfinius (1427–1502), umanist italian. Sursa traducerii: Adina Berciu-Drăghicescu, Liliana Trofin, *Culegere de documente privind Istoria Românilor secolele IV-XVI*, editura Universității din București, București, 2006.

<sup>2</sup> Enea Silvio Piccolomini (18 octombrie 1405 – Ancona, 15 august 1464), umanist, diplomat și poet italian, episcop de Siena, cardinal și, apoi, între anii 1458-1464, papă, sub numele de Pius al II-lea.

Viteazul valah a stat ca un zid de neclintit în fața oștilor nenumărate aduse de sultan alături de mica sa oaste și adunătura de zdrențăroși a lui Capestrano, având în loc de arme, credința în suflet. În acele momente grele toți l-au părăsit, principii îi întorc spatele și se prefac că nu-l cunosc, uitând că la îndemnul lor a pornit în această bătălie. Până și regele îl părăsește, își ia jucăriile și fugе la Viena, exemplul său fiind urmat de baroni și prelați care în ascuns se pregăteau să închine Regatul lui Mahomed.

Cu toate acestea, bătrânul cruciat nu cade pradă disperării și nu renunță la luptă. Cu mâna de oameni pe care îi avea ține piept puhoiului otoman și apără cetatea. Cu toate strădaniile care au mers până la disperare, sultanul se alege cu o oaste decimată în parte, cealaltă fiind împrăștiată și pusă pe fugă, el însuși fiind nevoit să se retragă la Edirne sub pretextul serbării circumciziei fiilor săi Mustafa și Baiazid. Turcii vor avea nevoie de aproape un secol pentru a se reface după această înfrângere și a lua din nou drumul Vienei, reședința prin tradiție a împăraților romani de Apus cunoscut în istorie sub numele de Imperiul romano-german.

Din acel august miraculos din Anul Domnului 1456, toate clopotele bisericilor catolice din Europe bat în fiecare zi la amiază, dând de veste lumii că acela care i-a fost scut și a protejat-o de invazia păgânilor a închis ochii după câteva zile de suferință în tabăra creștinilor de la Zemun, în apropiere de Cetatea Belgradului, unde a înscris în istorie cu sângele lui și al multora dintre tovarășii de arme unul dintre cele mai însemnate episoade de luptă împotriva cotropitorilor păgâni.

În acea zi funebră, care va rămâne de-a pururi în memoria lumii, a sfârșit din viață ultima nădejde a adepților lui Hristos, apărătorul creștinătății, cel care toată viața a ținut vie făclia luptei antiotomane, făcând strădanii zadarnice să adune laolaltă regatele creștine din acea vreme. De la Nicopole, creștinătatea

nu a mai reușit să adune sub semnul crucii lui Hristos destule oști, cu care să se opună uraganului pornit de pe pământurile Asiei, care s-a aruncat năvalnic asupra bătrânei Europe, întinzându-și tentaculele lui lipicioase până la apele reci și involburate ale Dunării, care se vărsau tumultuoase în mare, parcă anume puse de Dumnezeu să separe păgânimea de creștinătate. Iar undeva, pe trupul ei de șarpe, întins să savureze razele de soare, străjuia puternica fortăreață a Belgradului, adevărată poartă între cele două lumi, cea a creștinilor care trăiau la nord de fluviu și lumea musulmană de la miazăzi. Reușind să cotopească din nou Serbia după ce tatăl său i-o restituie despotului Gheorghe Brancovici, obligat doar la plata unui haraci, Mahomed al II-lea năvăli cu toate hoardele păgânătății asupra acestei Porți a creștinătății, vrând să-și facă drum spre Buda și mai apoi spre Viena, unde se afla coroana Apusului.

În timp ce Europa înfiorată de frică aștepta să afle unde se va opri Mahomed I II-lea, încercatul lancu, care și de astă dată s-a pus în fruntea oștilor creștine, a reușit să țină piept și să oprească pentru o vreme puternicul uragan care, încercând să treacă peste malurile Dunării, voia să cuprindă în iureșul său, întreagă Europa creștină. O Europă ce părea adormită sau, mai degrabă, trăia în ceața provocată de intrigile și bătăliile interne pentru putere între suverani și marea nobilime, cât și între micile stătulețe feudale ale vremii, mânate de propriile interese și orgolii.

În zadar bătea lancu cu pumnul în masă la Dietele imperiale conduse de împăratul Frederick al III-lea, în zadar binecuvânta papa pe cei care se ofereau să dea o mână de ajutor în luptele împotriva turcilor. Efortul a căzut de fiecare dată pe lancu de Hunedoara, adevărat zid de neclintit în fața puhoaielor otomane. În multe din campaniile sale, bătrânul stegar al cauzei creștine a trebuit să se bizuie mai mult pe veniturile obținute din numeroasele proprietăți adunate cu

multă chibzuință, mai ales în cuprinsurile Regatului Ungariei, dar și pe oștile strănse în cele trei țări valahe vecine, unde a pus Voievozi care îi dau ascultare. Se spune că în 1456, anul bătăliei de la Belgrad, lancu de Hunedoara stăpânea peste cinci milioane de iugăre de pământ (2,8 milioane ha), 28 de cetăți, 57 de orașe și peste 930 de sate, cele mai multe în Transilvania. Era Comite ereditar de Bistrița și Căpitan General al Regatului Ungariei, întrecându-se în avere și în rang doar cu contele Ulrich de Cilli, rudă și tutore al regelui Ladislau al V-lea al Regatului Ungariei.

Pentru a aduce cât mai aproape cele trei țări medievale locuite de valahi, încercatul strateg a impus cu forța armelor voievozi în Țara Românească și Moldova, cu care a încheiat înțelegeri și i-a pus să-i jure credință. Aleși dintre pretendenți la tron din rândul Basarabilor și Mușatinilor care alergau la el după ajutor, odată ajunși Voievozi, îl recunoșteau ca pe un părinte, ca un adevărat suveran de care ascultau fără să cârtească, însoțindu-l cu oștile de călăreți în cruciadele la care a luat parte. Mulți dintre istoricii vremii au vorbit în scrierile lor despre prezența la aceste bătălii a valahilor sau a dacilor cum le spunea vestitul cronicar bizantin Laonic Chalcocondil.

Dar vremea lui lancu a trecut, planurile sale erau mult prea mărețe pentru acea vreme, iar gândirea lui vizionară i-a adus mulți dușmani, mai ales în rândul marilor baroni din Regatul Ungariei care au pus la cale complotul ce i-a adus moartea după ce s-a terminat bătălia. Marele erou a închis ochii lăsând în urmă un Regat cuprins de dezbinare și de intrigi, dar și planuri nerezolvate; visul său a fost eliberarea Cetății lui Constantin cel Mare. S-ar fi împlinit și acesta dacă n-ar fi fost cea săgeată otrăvită de la care i s-a tras moartea.

Trupul său sfânt se odihnea încă în tabăra creștină de la Zemun, aproape de locul unde a dat cea mai mare bătălie a vieții lui, dar și una dintre cele mai mari din istoria creștinătății. Rudele și prietenii se pregăteau să-l ducă la locul odihnei de veci, Catedrala catolică Sfântul Mihail din Alba Iulia, unde,

potrivit dorinței exprimate înainte de a închide ochii, urma să se alăture fratelui său mai mic Ioan, căzut ceva mai înainte, într-o altă bătălie cu turcii. Acum oamenii îl plâneau, trecând să-și ia rămas-bun pe lângă sicriul din plumb învelit cu o foiță de aur, depus într-o biserică catolică din Zemun. Tovarășul său de luptă Giovanni da Capestrano continua să stea la căpătâiul mortului așa cum a stat fără să se dezlipească la căpătâiul muribundului până a închis ochii, înainte de a muri, dându-i ultima împărțășanie. În afara franciscanului și a familiei, îl plâneau oștenii care l-au însoțit în luptă, mii de locuitori ai Belgradului care datorită lui și-au văzut salvate viețile, casele și averile, alte mii de oameni care veneau ca un nor de lăcuste în fiecare zi la Belgrad pentru a-i aduce un ultim omagiu marelui erou al creștinătății. Nici când nu au văzut cele două cetăți de pe malurile Dunării așa puhoi de oameni ale căror lacrimi umflau albia și așa largă a fluviului, făcând apele să iasă în afară și să inunde malurile.

\*  
\*            \*

*„Signore, salva il tuo popolo e piovì benedizioni su la tua eredità”.*

*„Miei fratelli e miei figliuoli, e più che a me, figliuoli a Dio e coeredi di Cristo, difensori della sua Fede, popolo suo eletto: questo è il tempo, questa è l'occasione che tanto voi avete bramata, che v'ha preparata e presentata Iddio: per arrivare a questo pericolo in onore di questa Croce, voi avete lasciate le vostre case, le vostre famiglie, e avete scelto di incontrare piuttosto la morte per la gloria della fede che tutti professiamo, che vivere oziosi e quieti nella vostra Patria”.* Ioan de Capistrano<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> Din discursul lui Capistrano înaintea bătăliei de la Belgrad (Tomaso Cataneo, „Vita din San Giovanni da Capistrano Minore Osservante di S. Francesco”, Parma, 1691, p. 142-143).

*A căzut coroana regatului, s-a stins lumina lumii, a suspinat cu durere aprigul luptător și duhovnic, care a stat zile și nopți la căpătâiul lui Huniade în rugăciune pentru marele erou. Avea să sfârșească și el din viață după numai trei luni, la 26 octombrie 1456, într-o mănăstire franciscană din Cehia unde s-a retras după ce s-a despărțit pentru totdeauna de lancu. Istoricii au scris că a fost răpus de aceeași ciumă ucigătoare, luată de pe patul de suferință al prietenului și tovarășului său de arme, care i-a arătat adevăratul drum în viață și i-a asigurat nemurirea alături de el. Până și unul dintre turnurile castelului Huniazilor a păstrat numele acestui mare luptător creștin, care și-a purtat deseori pașii pe sub zidurile înalte ale fortăreței, stând de vorbă cu prietenul său lancu, sau îndrumându-și căpitanii aflați sub comanda sa. Se spune că deseori, în nopțile senine de vară, se mai aud vocile lor pe sub zidurile înalte ale castelului pe unde încă își plimbă pașii.*

Începând cu acea zi funebră de 11 august 1456, toate clopotele de la bisericile catolice din Europa își plâng zilnic eroul și dau lumii de veste că acela care i-a fost scut și a protejat-o de invazia păgânilor s-a stins din viață după o îndelungă suferință. Până și dușmanul de moarte al marelui erou luat jertfă de Dumnezeu după grandioasa bătălie de la Belgrad, la primirea veștii pieirii lui lancu și-a plecat înmărmurit fruntea până la pământ, după care și-a smuls părul din cap și cu lacrimi în ochi a spus că *„de la începutul lumii, acesta încă n-a avut pereche între principii. Cu toate că a fost inamicul meu, la moartea lui m-am întristat, deoarece lumea nu a cunoscut niciodată un asemenea om. În el, lumea a pierdut pe cel mai mare comandant al său”*<sup>4</sup>. În loc să se bucure pentru moartea lui Ioan Valahul, cum îi spuneau turcii, Mohamed al II-lea a ținut doliu și a postit ca și

---

<sup>4</sup> Popa (1928), Teodor Popa, *Iancu Corvin de Hunedoara*, Editura I.Wachter București, pag.150.

cum ar fi pierdut o rudă foarte apropiată. Este cât se poate de firesc, având în vedere legăturile de rudenie care existau între cei doi mari eroi ai lumii medievale pe care istoria i-a adus în tabere rivale. Ce ar fi însemnat să fi luptat alături, să-și pună laolaltă iscusința în slujba unei cauze nobile cei doi mari strategii și comandanți de oști cum lumea nu a cunoscut de multă vreme?

Un paradox al istoriei greu de înțeles, în timp ce acela care i-a fost cel mai mare dușman îl plângea, mulți din așa-ziii prieteni creștini jubilau și se bucurau pe la spate, ba chiar unelteau și alte planuri murdare prin care să-i terfească numele și memoria.

Veștile privind moartea lui Iancu s-au extins cu repeziciune în toate colțurile Europei. Plângându-l pe eroul de la Belgrad, pe singurul care a dat curs chemării la lupta antiotomană, Papa Calixt al III-lea a dat poruncă fermă ca în veci să se tragă clopotele la toate bisericile catolice din Europa în fiecare zi la amiază, în semn de omagiu și de aducere aminte pentru cea mai mare victorie a creștinătății, un omagiu adus marelui erou Iancu de Hunedoara, cunoscut la curțile regale și sub numele de *Cavalerul alb al Europei*, cel care, cu prețul vieții sale, a salvat creștinătatea de amenințarea năprasnică a păgânilor, porniți să cotopească toată creștinătatea și să înfigă stindardul semilunii în cetatea eternă a Romei. Declarând că biruința de la Belgrad a fost a doua zi cea mai fericită din istoria creștinătății și a lumii după învierea Domnului, papa îl consideră pe Iancu „*cel mai mare om născut în cursul ultimelor trei veacuri*”.

Propunându-și să ajungă la Viena și apoi la Roma, Mahomed al II-lea, care se voia noul Cezar al lumii, s-a lovit de rezistența îndârjită a lui Iancu de Hunedoara, care, cu oștile lui mult mai mici decât cele ale sultanului, dar călite în nenumăratele lupte duse până atunci, a stat ca un zid de netrecut în

fața puhoiului turcesc care nu au putut cuceri această Poartă a creștinătății, păgânii fiind nevoiți să renunțe și să plece acasă.

*Atletul cel mai puternic, unic al lui Christos*, cum l-a numit papa care în urmă cu numai doi ani i-a oferit roza de aur, cea mai înaltă distincție papală ce se acorda doar regilor și principilor creștini, s-a stins pe neașteptate din viață. După câteva zile de grea suferință, el a închis ochii în tabăra de la Zemun, în apropiere de cetatea Belgradului, pe care a apărut-o cu prețul propriei sale vieți, oferită drept jertfă pentru marea sa biruință. Nnicând un creștin nu a mai reușit o asemenea victorie asupra păgânilor, nnicând un comandant de oști care nu era împărat sau principe nu a mai savurat asemenea momente de glorie cum avea să i le ofere lui lancu acea renumită biruință de la Belgrad. Nnicând un om nu avea să rămână în istoria posterității semenilor săi cum a rămas lancu de Hunedoara, în amintirea căruia și azi toate clopotele bisericilor catolice din Europa bat în fiecare zi când soarele ajunge la miazăzi, pentru a ne aduce din nou și din nou aminte numele acestui mare erou și faptele sale de glorie. Chiar dacă aș aminti de câteva mii de ori această măsură luată de papă pentru a-l omagia pe marele erou și tot nu cred că ar fi de ajuns să scoatem în evidență meritele celui căruia i se datorează că azi mai auzim sunetul diafan al clopotelor care ar fi fost interzis dacă otomanii treceau de Belgrad și năvăleau spre Buda și Viena cum a avut în plan sultanul .

Regretat atât de prieteni, cât și de dușmani, Ioan Valahul sau lancu cum îl dezmierdau prietenii, a înscris un episod de seamă în rezistența antiotomană a Europei creștine. Sfârșitul său tragic după marea biruință de la Belgrad a adus lacrimi pe obrazii tuturor creștinilor care priveau înfricoșați la izbânzile cuceritorului cetății Constantinopol, care își continua expansiunea spre inima Europei. Oare va mai îndrăzni cineva să ridice stindardul luptei de apărare a creștinătății, așa cum a făcut-o acest mare erou? Greu de dat un răspuns în acele vremuri



marcate atât de vrajba neîntreruptă între principii creștini, cât și între ei și marea nobilime, care punea în prim-plan propria avere și abia după aceea credința și dragostea de țară și de neam. De aceea, sfârșitul lui lancu, care a înfiorat lumea, avea să găsească și pe unii care să se bucure că au scăpat de el. Între cei care jubilau de moartea sa erau marii baroni ai Regatului Ungariei uniți în Liga antihuniade, condusă de slavonul Ulrich de Cilli, rudă și tutorele regelui Ladislau al V-lea Postumul, din care mai făceau parte vărul acestuia, marele palatin al Regatului. Ladislau Garai, covoievodul Transilvaniei Nicolae Ujlaki, care, pe lângă faptul că nu l-au însoțit în marea bătălie de apărare a Belgradului, au încercat de mai multe ori să-i ia viața, socotind că valahul de la Hunedoara reprezintă un pericol pentru monarhia maghiară. Dacă înainte de bătălia de la Belgrad lancu a reușit să scape cu viață din uneltirile puse la cale de contele Ulrich de Cilli, acum dușmanii lui lancu vor triumfa și se vor bucura de sfârșitul său.

Dar marele lancu nu a murit. El doar se odihnește, așteptând să fie dus la Catedrala Sfântul Mihail din Alba Iulia, cum i-a fost dorința. Înainte de a-și da sfârșitul, iar duhul său să călătorească la Hristos, marele erou al creștinătății a lăsat în urmă doi flăcăi, aprigi și ambițioși ca el, care aveau să continue și să ducă mai departe visul său sacru pe care l-a împărtășit și lor cât au stat în pribegie în Transilvania. Doi prinți veniți din cele două țări valahe surori, care vor continua lupta de apărare a crucii lui Hristos prin noi fapte de glorie în slujba creștinătății. lancu i-a luat pe lângă el oferindu-le adăpost și i-a învățat cum numai el știa dragostea față de credință și de neamul din care făceau parte.

...S-a stins lumina lumii, dar o nouă rază de soare prinde a miji în bezna nopții care s-a lăsat peste lumea creștină. Ea își va face loc sfioasă pentru a lăsa să răsară în urmă un nou soare peste Europa creștină, pentru o lume la fel de perfidă și lipsită

de cuvânt și recunoștință cum era în vremea lui Iancu de Hunedoara. Dar, fără să țină cont de putreziciunea acelei lumi, doi tineri aprigi și plini de credință vor primi din Ceruri spada lui Iancu și o vor îndrepta cu nădejde și speranță împotriva păgânilor, apărând din nou Europa, chiar împotriva voinței ei, de pericolul Semilunii care voia s-o dea pierzării.

Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare vor fi singurii principii ai Europei creștine care îl vor înfrunta și îl vor învinge pe Mohamed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Cei trei au fost și vor rămâne în istorie ultimii cruciați ai creștinătății.

\*  
\*            \*

La hanul *La cei trei Bărboși* din Târgoviște era agitație mare încă de când cerul a luat foc la răsărit deschizând porțile unei zile noi. Toate slugile alergau să-și facă treaba, iar hangiu și hangiu treceau pe la fiecare să vadă dacă pregătirile merg bine.

– Dă polonicul să gust borșul, să vadă cum a ieșit! Îi spune hangiu bucătarului.

După ce umple polonicul pe jumătate, jupâneasa îl duce la gură și ia din el cu grijă, să nu-și frigă limba.

– Vad că găinele au fiert bine. Ai schimbat prima apă cum te-am învățat?

– Cum să nu, coană. Nu vezi că zama e limpede?

– Vad, că nu-s chioară. Te-am întrebat să știi ce ai făcut. Ai grijă să mai pui niște borș de la puțină, să fie ceva mai acru. Am auzit că Măriei Sale așa îi place. Cât a umblat în pribegie s-a învățat săracul cu gusturile celor din Moldova.

– Cum de ne face Măria Sa cinstea să vină azi la noi la han să ia masa? Întrebă curios bucătarul.

– Asta nu-i treaba voastră! Tu vezi-ți de bucatele tale! Măria Sa este stăpânul țării și poate să ia masa unde vrea. Nu-l

luăm noi la întrebări despre ce și unde îi place. Te-ai uitat în cuptor să vezi dacă se rumenește pâinea?

– Acum mă duc, coană Mioara! Se apropie timpul s-o scot.

– Ai grijă s-o ungi bine pe deasupra și apoi s-o învelești cu un ștergar curat, să se păstreze caldă și fragedă. Nu ne putem face de râs în fața Măriei Sale.

– Am pregătit plăcintele în tavă să le înfund în cuptor în locul pâinii.

– Văd că au crescut destul de bine, semn că drojdia adusă de la Brașov a fost bună. Când le înfunzi să vezi dacă a rămas jar de ajuns, poate mai este nevoie de un foc.

– Am văzut, când am probat pâinea. Era destul jar în cuptor. Ajunge și la plăcinte.

– Le-ai făcut așa cum te-am învățat? Ai pus destulă brânză? Să nu ne facem de râs în fața Măriei Sale.

– Am pus, coană, cum să nu pun. Doar nu fac pentru prima dată plăcinte la han. Am întins foaia cu sucitorul, apoi am umplut-o cu brânză multă, amestecată cu ou bătut în zahăr, să fie dulce și să se topească în gură.

– Să le dai și pe deasupra cu puțin ou bătut bine în apă cu zahăr, când le scoți din cuptor. Să fie rumene, să arate mai bine.

– Cum spui, coană Mioara. Eu le ungeam doar cu apă cu zahăr și tot ieșeau bine.

– Fă cum îți spun eu, nu mai trăncăni degeaba. Dar cu sărmăluțele cum stai?

– Au fiert bine. Tocmai le-am scos de la celălalt cuptor înaintea să vii. Am pus oala pe plită, să se păstreze calde.

– Așa trebuie. Când le duci la oaspeți să nu uiți de smântână. Să pui din aceea de bivoliță, că e mai grasă și mai dulce.

– Cum poruncești, coană Mioara.

– Acum alerg afară să văd cum stă al meu cu friptura. O pregătește la foc, în grădină. Spune că așa îi place Măriei Sale. Tu pune pe cineva să facă usturoiul.

– Am înțeles, coană Mioara. Chiar acum îi spun Mariei să-l curețe și să-l strivească, apoi îl pregătesc eu să iasă cât mai bun.

– După ce termină mujdeiul, să curețe niște ceapă. Să fie la borș și la brânză. Ai grijă să tai cașul în felii mari și groase.

– Odată cu cașul să pun și niște slană, coană Mioara? Mai am din aceea afumată acum două săptămâni când am tăiat porcul.

– Să pui, cum să nu pui. Dar nu de la noi din pod, ci din aceea pe care au adus-o târgoveții din Brașov. Cei de peste munți o fac mai bună și o mănâncă cu holercă tare, de-ți ia gura foc când o duci la gură. Cât a stat la Brașov, Măria Sa s-a învățat cu ea, o să-i placă mai mult ca a noastră. Să punem și holercă de-a lor pe masă în afară de vin.

– Ce-ar mai trebui, coană Mioara? Am auzit că Vodă e aspru. N-aș vrea să nu fie mulțumit.

– De asta am venit și eu să văd ce ai făcut. Ai mare grijă cum îi servești la masă. Să pui fete frumoase și tinerele, că așa le place la bărbăți. Să fie îmbrăcate cu țoale curate și să fie mereu cu zâmbetul pe buze.

– Stai fără grijă, le învăț eu cum să se poarte.

– Atunci mă bazez pe dumneata să fie totul bine. O să mai trec să văd cum merge treaba.

\*

\*

\*

Hangiul era în fundul grădinii unde urmărea cum se frige cârlanul la proțap. A pus focul ceva mai departe de han, să nu sară o scânteie și să ia foc. Chiar dacă vara a trecut și nu mai erau căldurile din luna lui cuptor, era de ajuns o rafală de vânt